

Savivaldybių žinios

Nr. 13 (646)

2013 m. gegužės 9 d.
Kaina 2,25 Lt
Išeina ketvirtadieniais

LIETUVOS SAVIVALDYBIŲ ASOCIACIJA

Baltijos šalių delegacijų Regionų komitete susitikimas

11 p.

Zarasų rajono meras ir Lietuvos delegacijos Regionų komitete vadovas A. Abramavičius (centre) renginio dalyviams, tarp kurių Baltijos šalių delegacijų nariai, LSA prezidentas R. Malinauskas, Panevėžio r. meras P. Žagunis, Aplinkos ministerijos viceministrė D. Matonienė, papasakojo apie 300 ežerų kraštą ir parodė atnaujintą Zaraso ežero pakrantę.

Romo Gurklio nuotr.

Gegužės 9 d. Birštone vyksta XIX LSA narių atstovų suvažiavimas

Faktai ir įvykiai nuo suvažiavimo iki suvažiavimo _____ 4, 5 p.

Birštonas vasarą pasitinka atsinaujinęs

Kurorte pradės veikti nauja sanatorija, pailgės dviračių takai, duris atvers restauruotas istorinis Kurhauzas, svečius sutiks išmoningai atnaujintas Centrinis parkas _____ 6 p.

Merų algos palauks...

Žurnalisto Arūno Brazausko žvilgsnis į Konstitucinio Teismo išaiškinimą dėl savivaldybininkų darbo apmokėjimo _____ 15 p.

NUO LSA SUVAŽIAVIMO UTENOJE IKI SUVAŽIAVIMO BIRŠTONE

XVIII Lietuvos savivaldybių asociacijos narių atstovų suvažiavimas vyko Utenoje 2012 m. birželio 1 d.

Muziejų metais paskutinis 2012 m. LSA valdybos išvažiuojamasis posėdis vyko Šilalės rajone, Bijotuose, šalia pirmojo Lietuvoje D. Poškos Baublių muziejaus eksponatų.

Suvažiavimo delegatai priėmė rezoliuciją „Dėl vietos savivaldos padėties Lietuvoje“, kurioje pažymima, kad Lietuvos savivaldybės tikisi didesnio valstybės pasitikėjimo suteikiant joms daugiau savarankiškumo.

2012-ieji paskelbti Muziejų metais, svarbiausi metų renginiai vyko Šilalėje, kuri globoja seniausią šalies muziejų – Dionizo Poškos Baublius. Šia proga buvo sudaryta valstybinė programa „Lietuvos muziejų kelias“, kuri į vientisą kultūros istorijos grandinę sujungė 87 Lietuvos muziejus.

Anykščiams iš Šilutės perėmus kultūros sostinės titulą, įsibėgėjo renginių maratonas. Sostinėje pristatytas kultūros fenomenų ciklas, pradėjęs supažindinti gyventojus su Anykščių sakralinio meno vertybėmis.

Vasario 23 d. Marijampolės savivaldybės taryba, buvę savivaldybės vadovai ir jų artimieji, miesto garbės piliečiai ir svečiai rinkosi į neeilinį tarybos posėdį. Šią dieną sukako 220 metų, kai Lenkijos karalius, Lietuvos didysis kunigaikštis Stanislovas Augustas suteikė Marijampolei Magdeburgo savivaldos teisių privilegiją ir patvirtino herbą. Ši privilegija pradėjo naują miesto istorijos etapą.

220 metų sukaktį taip pat šventė Plungė, Rietavas, Gargždai ir kiti miestai.

Varėnos miestui sukako 150 metų, Radviliškiui – 445, Priemams – 510, Tauragei – 505, Pasvaliui – 515, Molėtams – 625, Kėdainiams – 640, Klaipėdai – 760 metų.

2012 m. birželio 6 d. Kaune vyko Lietuvos savivaldybių seniūnų asociacijos VI suvažiavimas. Suvažiavimas priėmė rezoliuciją „Dėl vietos savivaldos stiprinimo“, kurioje siūloma įgyvendinti vietos savivaldos decentralizaciją suteikiant seniūnijoms daugiau teisių, suteikti seniūnams teisę vykdyti viešuosius pirkimus ir kt.

Neatsižvelgdamas į Lietuvos savivaldybių nuomonę birželio 14 d. Seimas priėmė Biudžeto sandaros įstatymo pataisą, pagal kurią administracijos direktoriaus rezervo lėšos galės būti naudojamos tik ekstremaliosiomis situacijoms likviduoti. Dauguma savivaldybių nepritarė šiai pataisai argumentuodamos tuo, kad ja siekiama nepagrįstai riboti savivaldybių teises, numatytas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Europos vietos savivaldos chartijoje.

Beveik šimtas Lietuvos vietos savivaldos atstovų iš daugiau nei trijų dešimčių savivaldybių dalyvavo birželio 7–9 d. Molodečne (Baltarusija) surengtame pirmajame Lietuvos ir Baltarusijos regioninio bendradarbiavimo forumo. 2011 m. abiejų valstybių pastangomis buvo pasiekta rekordinė per visą bendradarbiavimo istoriją tarpusavio prekybos apyvarta – 1,2 mlrd. JAV dolerių.

Kaune vykęs gyvosios istorijos festivalis „Europa. Napoleonas I Kaune. 1812“ pranoko visų – tiek dalyvių, tiek žiūrovų – lūkesčius. Tai buvo vienintelis su realia istorine data tapatinamas karo istorijos rekonstruotojų renginys, vykęs Europoje.

LSA nepritaria ketinimams steigti mažesnes savivaldybes – tokią poziciją LSA direktorė Roma Žakaitienė pristatė liepos 3 d. Prezidentūroje vykusiame susitikime, kuriame buvo aptartos Seimo priimtos Teritorijų administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo pataisos. Šiomis pataisomis nuo 10 iki 7 tūkst. mažinamas savivaldybės steigimui būtinas gyventojų skaičius. Savivaldybių smulkinimui LSA valdyba nepritarė jau 2007 m. Prezidentė Dalia Grybauskaitė susitikime teigė, kad Lietuva renkasi brangiai kainuojantį ir biurokratinę našą didinantį savivaldybių smulkinimą, kai Europa jau seniai eina savivaldybių stambinimo keliu ir tokių klaidų nebekartoja. Tyrimais įrodyta, kad veiksmingiausiai dirba 40 tūkst. gyventojų turinčios savivaldybės.

Liepos 5 d. ES Regionų komisija posėdžiavo Palangoje ir svarstė RK nuomonių projektus dėl Europos duomenų apsaugos reglamentavimo, darnios plėtos ir biotechnologijų sektoriaus skatinimo. Kartu su posėdžiu vyko ir tarptautinė konferencija „Sportas visiems – tarpregioninis bendradarbiavimas“. Be to, buvo aptarta Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai darbotvarkė ir jos prioritetų sąryšis su RK 2013 metų darbo programa.

Liepos 5 d. prasidėjo 5-osios TAFISA Pasaulio sporto žaidynės „Šiauliai 2012“. Žaidynės sutraukė per 7 tūkst. sporto aistringų iš visų žemynų. Visą žaidynių savaitę 48 užsienio šalių delegacijos Šiaulių regiono savivaldybėse rengė savo pasirodymus, kurių metu buvo demonstruojamos egzotiškos, tūkstantmečių tradicijas skaičiuojančios sporto šakos, žaidimai, šokiai.

Savivaldybės su nerimu pasitiko naujųjų mokslo metų iššūkius. Mokslo metus pradėjo 1269 savivaldybių ir valstybinės mokyklos – devyniomis mažiau negu 2011 m. 20 tūkst. sumažėjo moksleivių.

Rugsėjo 15 d. Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos atstovė Šalčininkų rajono savivaldybei įteikė Europos garbės vėliavą už Europos idėjų ir vertybių propagavimą.

Švenčiant Vietos savivaldos dieną septintus metus iš eilės Nacionaliniame operos ir baletų teatre „Aukštinėmis krivulėmis“ buvo apdovanota 13 labiausiai tam tikroje srityje pasižymėjusių savivaldybių. „Aukštinės krivulės“ riterių vardai suteikti buvusiam ilgamečiam Kelmės rajono merui Kostui Arvasevičiui, Šiaulių miesto tarybos narei Birutei Marijai Paplauskieni ir Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktoriui Algiiui Miškiniui.

Spalio 8–13 d. Briuselyje vyko Europos atvirų durų savaitė ir Regionų komiteto sesija. Lietuvos delegacijai sesijoje pavyko pasiekti, kad į jos nuomonę būtų atsižvelgta ypač svarbiais svarstomais klausimais dėl energetikos, klimato kaitos adaptacijos priemonių, Baltijos jūros strategijos geresnio įgyvendinimo.

Spalio 14 d. vyko rinkimai į Seimą ir referendumas dėl naujos atominės elektrinės statybos. Į Seimą kandidatavo per 900 buvusių ir esamų savivaldybių tarybų narių. Naujajį Seimą papildė dar 24 savivaldybininkai. Galima drąsiai teigti, kad daugiau nei pusė Seimo narių yra dalyvavę Lietuvos savivaldybių veikloje.

Spalio 29 d. posėdžiavusi LSA valdyba ir taryba priėmė svarbius nutarimus dėl biudžeto, socialinės paramos teikimo ir nepritarė nuostatai šilumos tinklus perduoti nacionaliniam operatoriui.

Lapkričio 5 d. Druskininkuose LSA prezidentas Ričardas Malinauskas ir Kinijos liaudies ryšių su užsienio šalimis asociacijos viceprezidentas Li Jianpengas pasirašė bendradarbiavimo susitarimą, kuris yra pirmasis tokio pobūdžio dokumentas tarp Lietuvos ir Kinijos institucijų vietos savivaldos srityje.

LSA mokymo ir konsultavimo centras paminėjo savo veiklos 10-metį.

Aplinkos ministerijos įsteigtas apdovanojimas už geriausiai tvarkomą kraštovaizdį skirtas Utenos savivaldybei.

Lietuvos kultūros centrų asociacijos veiklos 10-mečio proga pirmą kartą buvo įvertinti kultūros centrai ir įteikti penki „Aukštinio fenikso“ apdovanojimai. „Metų kultūros politiko“ apdovanojimą iš penkių pretendentų pelnė Tauragės rajono meras Petras Petrošius.

Muziejų metais paskutinis 2012 m. LSA valdybos išvažiuojamasis posėdis vyko Šilalės rajone, Bijotuose, šalia pirmojo Lietuvoje D. Poškos Baublių muziejaus eksponatų. Valdybos nariai ir svečiai iš klausė informaciją apie 2012 m. biudžeto ir 2013 m. biudžeto projekto pakeitimus, kaip bus įgyvendinamos Atliekų tvarkymo įstatymo kai kurių straipsnių pakeitimo ir papildymo nuostatos ir kokios naujovės laukia savivaldybių 2013 m. socialinėje srityje.

Lietuvos turizmo dvidešimtmečio proga gruodžio 12 d. Valstybinio turizmo departamento organizuotame iškilmingame renginyje labiausiai nusipelnusiems turizmui žmonėms ir įmonėms pirmą kartą buvo įteikti Lietuvos turizmo „Oskarai“ – vėtrungės, palankaus vėjo ir geros kloties palinkėjimo simboliai. Net trys turizmo „Oskarai“ atiteko Druskininkams.

Pasitikdama 2013-uosius Palanga iš Anykščių perėmė Lietuvos kultūros sostinės titulą.

2012 m. Lietuva antrus metus iš eilės sugebėjo išlaikyti lyderio poziciją Europoje vertinant užsienio turistų srautų ir jų nakvynių augimą. Pagal Valstybinio turizmo departamento apibendrintą Europos kelionių komisijos 2012 m. ataskaitą, turistų srautai į Lietuvą didėjo net 12,4 proc. Pagal šį rodiklį Lietuvą lenkia tik Islandija, kuri 2012 m. užfiksavo 19,6 proc. atvykstantojo turizmo srautų didėjimą.

Pritardamas ES skatinimui išlaikyti vietines kalbas ir atsižvelgdamas į tai, kad gyvoji tarmių tradicija Lietuvoje sparčiai nyksta, 2013-uosius Lietuvos Respublikos Seimas paskelbė Tarmių metais. Kauno rajone, Raudondvario dvare, sausio 5 d. įvyko pirmasis renginys, skirtas Tarmių metams. Čia buvo galima išgirsti klegant įvairiomis Lietuvos regionų tarmėmis.

Sausio 14 d. Seime pristatyta Lietuvos Respublikos ir Klaipėdos krašto susijungimo 90-osioms metinėms paminėti skirta paroda „Kova dėl Klaipėdos – įvykiai ir žmonės“. Seimas, atsižvelgdamas į tai, kad šiais metais minimas Lietuvos Respublikos ir Klaipėdos krašto susijungimas, turėjęs ypatingos reikšmės mūsų valstybei, paskelbė 2013 metus taip pat ir Klaipėdos krašto metais. Minėjime Seime dalyvavo Klaipėdos regiono savivaldybių vadovai ir atstovai, kiti garbūs svečiai.

Ministras Pirmmininkas A. Butkevičius (dešinėje) sakė, kad tokių bendrų vietos savivaldos problemų aptarimų tikisi nors keletą per metus, o jei bus konkrečių pasiūlymų – ir dažniau.

2012 m. „Aukštinės krivulės“ riterių vardai suteikti (iš dešinės) buvusiam ilgamečiam Kelmės rajono merui Kostui Arvasevičiui, Šiaulių miesto tarybos narei Birutei Marijai Paplauskieni ir Varėnos rajono savivaldybės administracijos direktoriui Algiiui Miškiniui.

„Metų kultūros politiko“ apdovanojimą iš penkių pretendentų pelnė Tauragės rajono meras Petras Petrošius.

BIRŠTONAS VASARĄ PASITINKA ATSINAUJINĘS

Rimantė KURKAUSKAITĖ

Birželį Birštonas tradiciškai pakvies į kurorto šventę, į kurią kasmet atvyksta gausus būrys svečių iš Lietuvos ir užsienio.

Mineraliniais vandenimis, ramybe, jaukumu ir patraukliu kultūrinio gyvenimo stiliumi išsiskiriantis Birštonas artėjant vasarai svečius pasitinka atsinaujinęs. Birštono kurortas vienintelis Lietuvoje vykdo eko miesto projektą ir kuria žaliojo, palaikančio pusiausvyrą su gamta miesto reputaciją. Artėjantis vasaros sezonas Birštone bus patrauklus ne tik ramaus poilsio ir sveikatos procedūrų išsiilgusiems žmonėms, bet ir aktyvių pramogų mėgėjams, kultūros gerbėjams.

Vienas ryškiausių naujų objektų Birštone – jau gegužės mėnesį veiklą pradėsianti nauja sanatorija „Eglės sanatorija. Birštonas“. Naujoji gydykla yra ant Nemuno kranto, įsikomponavusi į miško parką, esantį netoli centrinio sutvarkyto ir išpuoselėto miesto parko. Sanatorijoje vienu metu galės apsistoti iki 700 žmonių. Su šios sanatorijos veikla, modernių sanatorinių, sveikatinimo paslaugų plėtra siejami Birštono – modernaus kurortinio miesto ateities ir raidos lūkesčiai.

Kita svarbi Birštono kurorto plėtros kryptis – aktyvaus poilsio infrastruktūros kūrimas. Jau baigiama stadiono rekonstrukcija, išplėsti teniso kortai. Orientuojamasi ne tik į ilgalaikius sanatorijų lankytojus, bet ir į savaitgalinius ir vienos dienos turistus. Šią vasarą bus įrengta dar daugiau dviračių nuomos punktų. Be to, šiuo metu vykdomas išskirtinis – apie 5 km dviračių takų projektas visoje savivaldybės teritorijoje, sujungiantis senąsias ir naujasias dviračių trasas į 10 km žiedą.

Atsinaujinęs Birštonas siekia konkuruoti tarptautinėje turizmo, sveikatos paslaugų rinkoje, todėl šiuo metu vykdomų išskirtinių projektų kryptis – mineralinio vandens ir natūralių gamtos išteklių panaudojimas sveikatinimo turizmui – tai mineralinio vandens galerijos ir jūrų klimato atmosfera, kurią bus galima rasti tik Birštone. Bus įrenginėjami mineralinių vandenų garintuvai ir sudaroma druskų kambario atmosfera lauke. Pro specialius garintuvus pratekantis mineralinis vanduo sukurs jūros atmosferą, ypač patrauklią žmonėms, kurie skundžiasi kvėpavimo takų problemomis. Tokia terapija būdinga Vokietijos, Lenkijos, Čekijos kurortams. Lietuvoje tai išskirtinis ir vargu ar pakartojamas projektas, kuriuo mėgautis bus galima tik atvykus į Birštoną.

Jau birželio mėnesį, per Birštono miesto šventę, lankytojams duris atvers Kurhauzas, vienas įspūdingiausių pastatų Birštone. Tai vienintelis toks išlikęs medinės architektūros pastatas Lietuvoje, kuriame išsaugota istorinė dvasia.

„Tikimės, kad Kurhauzas taps reikšmingu įvykiu ir Birštonui, ir Lietuvai“, – sakė Birštono savivaldybės merė Nijolė Dirginčienė.

Rekonstruotame Birštono kurhauze naujai įrengtas vidaus interjeras: scena, kameriniams renginiams skirta didžioji salė ir dvi erdvės, kuriose vyks ekspozicijos ir kūrybinės dirbtuvės. Kurhauze atsiras ypatinga erdvė, kurioje vyks klasikinės muzikos, džiazo, pučiamųjų koncertai ir bus eksponuojami meno kūriniai.

Į kurortą atvykstančius svečius pasitiks dar gražiau sutvarkytas, pernai baigtas atnaujinti Birštono kurorto Centrinis parkas. 25 ha miško plote įrengtas skulptūrų takas suteikia poilsį nuostabios gamtos ir meno prieglobstyje.

Į kurortą atvykstančius svečius pasitiks dar gražiau sutvarkytas, pernai baigtas atnaujinti Birštono kurorto centrinis parkas. Šeimų poreikiams pritaikytame Centriniam parke įrengti patrauklūs sporto, aktyvaus poilsio ir skulptūrų takai. Aktyvaus sporto takuose įrengti lauko treniruokliai, žaidimų aikštelės vaikams. 25 ha miško plote įrengtas skulptūrų takas suteikia poilsį nuostabios gamtos ir meno prieglobstyje. Parko dalis, kurios takų vingiuose išdėstytos skulptūros – tinkama vieta pasivaikščiojimams ar meditacijai, harmonizuojančiai sielą ir kūną. Išsislapstę tarp pušų lietuvių skulptorių darbai elegantiškai papildė ir prakalbina erdvę, kurioje dera unikalį gamta ir šiuolaikinis menas.

Birželį Birštonas tradiciškai pakvies į kurorto šventę, į kurią kasmet atvyksta gausus būrys svečių iš Lietuvos ir užsienio. Birželio 7–9 d. kurortas ir vėl džiugins įvairiais renginiais, koncertais. Šiemet pagrindinis šventės akcentas bus istorinio Birštono kurhauzo atidarymas.

Visą vasarą Birštono sanatorijų lankytojai, poilsiautojai, turistai galės išbandyti tradicines kurorto pramogas – pasiplaukiojimus pramoginiais laivais Nemune, skrydžius oro balionais arba parasparniais virš Didžiųjų Nemuno kilpų, Birštono, Prienų ir Punios šilo, sklandymą, pažintines keliones oro taksi. Meno ir kultūros gerbėjus sukviets skulptorių plenerai, sakralinės muzikos festivalis „Vargonų vasara Birštone“, vakarai su poezija ir muzika „Po žvaigždėtu rugpjūčio dangum“, šventinė fiesta „Vasaros mozaika“. Puoselėjant eko miesto idėjas bus surengtas itin didelį pasisekimą turėjęs kultūros ir ekologijos festivalis „Green parkas“, kai šiuolaikinis menas demonstruojamas įvairiose netradicinėse Birštono kurorto erdvėse.

„Tikimės, kad Kurhauzo atidarymas taps reikšmingu įvykiu ir Birštonui, ir Lietuvai“, – sakė Birštono savivaldybės merė Nijolė Dirginčienė (centre) Lietuvos kurortų asociacijos suvažiavimo dalyviams. Kovo 7 d. merė vienbalsiai išrinkta asociacijos prezidente.

BIRŠTONO KURHAUZAS

• Vokiškos kilmės žodis kurhauzas reiškia ir poilsio namus kurorte, ir poilsio namų koncertų, šokių salę su bufetu. Kurhauzai Lietuvoje, Europos pavyzdžiu, buvo statomi kurortuose apie 1880 m., XIX a. pabaigoje ir tapdavo mėgstama poilsiautojų pramogų vieta. Kurhauzai buvo pastatyti Palangoje, Druskininkuose, Birštone – juose įrengti lošimo namai, bankų filialai.

• Apie medinį Birštono kurhauzą rašoma nuo 1857 m. XIX a. pabaigoje jis įvardijamas kurhauzu, kurorto sale, kurioje buvo bufetas, šokių salė, stalo žaidimų, kortavimo stalai. Birštono kurhauzas išsiskyrė ramiu, nuosaikiu kurortiniu stiliumi.

• Birštono kurhauzas žymus tuo, kad jame buvo ruošiamasi 1863 m. sukilimui – didžiojoje kurorto salėje vyko vienas pirmųjų pasiruošimo sukilimui susirinkimų, kuriame dalyvavo keletas Lietuvos ir Lenkijos kultūrinio elito atstovų: italų kilmės Lietuvos grafikas, tapytojas Mykolas Elvyras Andriolis (Adomo Mickevičiaus „Pono Tado“ iliustracijų autorius), kilmingas bajoras, dailininkas, vienas iš sukilimo Vilniaus gubernijoje organizatorių, Antanas Zaleskis ir sukilimo Lenkijoje emisaras, prancūzų kilmės aristokratas Nestoras Diuleranas. Žinoma ir tai, kad 1862 m. liepos mėn. Birštono kurhauze buvo uždrausta šokti.

• Tarpukariu Birštono kurhauze veikė restoranas, buvo įrengta koncertų salė, kurioje atlikti rečitalių atvažiuodavo solistas Petras Oleka. Buvo įprasta, kad koncertai tęsdavosi nuo pusvalandžio iki valandos ir vykdavo du kartus per savaitę. Kurhauzo lankytojų pramogoms buvo samdomas dūdų orkestras. Santūrus medinio kurhauzo interjeras buvo dekoruotas Kazio Šimonio pano, didžiojoje salėje įrengta pakyla muzikantams. Taip pat buvo įrengta lauko terasa, kurioje po skėčiais stovėjo staliukai, pagal to meto madą apdengti baltomis staltiesėmis. Archyvuose aptinkami įrašai, kad kurorto gydytojai, tarp jų – gydymo purvu pradininkas Jurgis Venckūnas, buvo nepatenkinti tuo, kad besigydantys sanatorijoje ir pramogaujantys Kurhauze „išsiblaškydavo ir nukrypavo nuo kurortinio režimo“.

• Per Antrąjį pasaulinį karą medinis Kurhauzas nukentėjo nuo gaisro, tarybiniais metais buvo rekonstruotas ir įgijo modernesnę išraišką, medinės drožybos elementų.

• 2006 m. Birštono medinis kurhauzas įrašytas į architektūros paveldo objektų sąrašą.

• ES struktūrinių fondų lėšomis rekonstruotą dabartinį Birštono kurhauzo kompleksą sudaro trys kultūros paveldo objektai: medinis kurhauzas, administracinis pastatas ir pastatas-archyvas.

• Įsigyta ypatinga Kurhauzo scenos garso ir šviesos įranga, todėl atsiveria didesnės kokybiškos muzikos ir kūrybos realizavimo, kūrybinių industrijų vystymo galimybės.

Laura NARVIDAITĖ

Arūnas BRAZAUSKAS

MERŲ ALGOS PALAUKS...

Konstitucinis Teismas (KT) neseniai pateikė anaiptol netrumpą išaiškinimą, kurį galima išdėstyti ir gana glaustai. Labiau buitine negu teisine kalba nusakyti reikalai atrodo taip: tai, kad merai ir jų pavaduotojai negauna atlyginimų už viršvalandžius, Lietuvos Konstitucijai neprieštarauja. Jai prieštarauja tai, kad minėti pareigūnai gali išeiti atostogų tikrai savivaldybių tarybų sprendimu.

Tikėkimės, kad pagal KT išaiškinimus bus kada nors pataisyti įstatymai. Tada merai ir vicemerai išeis atostogų tiesiog parašę kam nors pareiškimus. Tikrai reikia susitarti, kas bus visų merų tiesioginis viršininkas. Gal Prezidentė? kažkas juk turi ant pareiškimų parašyti „Sutinku“ arba „Nesutinku“.

O merų ir vicemerų darbo viršvalandžių apmokėjimo klausimas, matyt, bus sprendžiamas dar paprasčiau – viskas liks po senovei, nes KT išaiškinimas nenumato būtinų perraišymų.

Konstitucijos sargų argumentai atrodo logiški: valstybės ir savivaldybių politikų funkcijų ir pareigų pobūdis pagal Konstituciją lemia tai, kad viso joms atlikti skiriamo laiko neįmanoma tiksliai apskaičiuoti, neretai funkcijas būtina vykdyti ir nustatytomis poilsio ir valstybės švenčių dienomis. O kaip mokėti už tai, ko neįmanoma apskaičiuoti?

Šiuo metu Lietuvos savivaldybių asociacijai (LSA) rūpi ir kitas ne mažiau svarbus klausimas – savivaldybių merų atlyginimų suvienodinimas. Problemos esmė ne kartą išdėstyta „Savivaldybių žiniuose“.

Savivaldybės mero ir kitų politinio pasitikėjimo pareigūnų atlyginimai, taip pat ir merijos darbuotojų skaičius priklauso nuo gyventojų skaičiaus savivaldybėje. Tačiau, anot LSA prezidento Ričardo Malinausko, „para turi 24 valandas ir Panevėžyje, ir Druskininkuose ar Vilniuje, darbo savaitė trunka penkias darbo dienas, o didesnių miestų merai atlieka tokias pačias funkcijas kaip ir mažesnių“.

Vadinasi, yra pagrindas vienodinti atlyginimus. Todėl LSA pasiūlė pakeisti dabartinę tvarką ir suvienodinti visų savivaldybių merų algą, kuri siektų 10,98 pareiginio bazinio atlyginimo (4941 Lt). Merams, vicemerams būtų mokami ir priklausantys priedai. Politinio pasitikėjimo tarnautojų ir savivaldybių administracijų darbuotojų atlyginimai visose šalies savivaldybėse suvienodėtų.

Nors problema išdėstyta aiškiai ir jos sprendimas juridškai nėra sudėtingas, politinės valios tam kol kas neparodyta. Jeigu lygiavos siekis – atlyginimų suvienodinimas – nesulaukia politinio palaikymo, kodėl gremėzdiška įstatymų leidybos sistema turėtų atliepti siekiui atlyginti merams ir vicemerams už viršvalandžius? Politikų atlyginimų sistemos tobulinimas politiškai ne visuomet aktualus ir parankus. Žinoma, Seimo nariai sugeba pasirūpinti savimi, kai jiems to reikia. Tačiau tenka atsižvelgti į liaudies nuotaikas. Tiksliau, su tuo taikstytis. O nuotaikos nekinta dešimtmečiais, nors galbūt ne visuomet yra labai logiškos.

JAV sociologai kažkada atkreipė dėmesį į tai, kad eilinis pėsčias policininkas piliečių neretai niekinamas ir už akių visai pravadžiuojamas. O labai panašias funkcijas atliekantis ir ne ką daugiau juridinių galių turintis pareigūnas ant motociklo labai gerbiamas – laikomas vos ne supermenu.

Lietuvoje yra aukštos kvalifikacijos tarnautojų, kurie – nepaisant dažnų nusiskundimų jais – nuolatos „patepami“ neteisėtomis piniginėmis priemonėmis. Tai gydytojai.

Žinoma, „tarnautojo“ sąvokos beveik niekas nevartoja, kai kalbama apie gydytojus. Bet žinant, kiek rašto darbų jiems tenka atlikti (tokio popierizmo nėra išvystytose šalyse) ir tai, kad dauguma jų išlaikomi iš biudžeto – „tarnautojo“ sąvokos taikymas gydytojams nėra visiškai nepagrįstas.

O štai tikrieji tarnautojai neretai vertinami labai neigiamai – kaip tie neraiti JAV policininkai. Lietuvos akimis žiūrint, tarnautojas – tai „biurokratas“, kuris „praėda“ mokesčių mokėtojų pinigus.

Esant tokioms nuotakoms sunku tikėtis, kad politiškai pasiryžtų kitokioms nei lygiavėms tarnautojų darbo užmokesčio pertvarkoms.

Įdomu, kad JAV, kur esama įvairių atlygio nustatymo sistemų, merų algų skalė labai plati: šįmet nurodytos ribos maždaug nuo 10,5 tūkst. iki 220,5 tūkst. dolerių per metus (iki mokesčių). Nesunku apskaičiuoti, kad aptinė riba, perskaičius į litus, reiškia maždaug 2300 Lt per mėnesį „ant popieriaus“. Ar daug Lietuvos merų sutiktų dirbti už tokį atlyginimą?

Deja, pateikti skaičiai nėra argumentas už labai mažas Lietuvos merų algas. Tiesmukas Lietuvos ir JAV merų algų palyginimas klaidina, nes reikia atsižvelgti į esminį skirtumą – Amerikos savivaldybės disponuoja gerokai didesnėmis lėšomis negu lietuviškos. Tiksliau, jų savarankiškai surenkamų lėšų dalis biudžete yra didesnė. Ir jos turi didžiulę laisvę nustatant samdomų tarnautojų skaičių, jiems mokamų algų dydį. Vieno miestelio meras, kuriam bendrapiliečiai ir įstatymai nedraudė gyventi iš didelės pensijos, teėmė 3 tūkst. dolerių per metus – mažiau už lietuvišką minimalią algą, nekalbant apie amerikietišką. Kitas prieš keletus metus įtikino miesto tarybą skirti jam daugiau kaip 1 mln. dolerių metinę algą ir, žinoma, galiausiai buvo paprašytas „susimąžinti“.

Skirtumai ne juridiniai ir ne paviršiniai. Jie kyla iš mentaliteto skirtumų. Amerikietis tiki, kad gali gauti ataskaitą už kiekvieną savivaldybės išleistą centą, ir iš anksto nemano, kad tarnautojas yra „biurokratas“, kuris „praėd“ pinigus. Skirtinga istorija – skirtingi požiūriai.

Mečislovo Ščepavičiaus pieš.

